

Warszawa, dnia 12 kwietnia 2022 r.

Stanowisko

Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu

Krajowej Rady Radców Prawnych

dotyczące zakazu reprezentowania przez radcę prawnego klienta w razie sprzeczności jego interesów z interesami klienta, na rzecz którego radca prawny uprzednio wykonywał czynności zawodowe w tej samej sprawie lub sprawie z nią związanej

I. Przedmiot sprawy

Radca prawny M. Sz. (dalej: „Wnioskodawca”) złożył „wniosek o potwierdzenie interpretacji postanowień Kodeksu Etyki Radców Prawnych”, który wpłynął do Komisji w dniu 22 lutego 2022 r., w którym zwrócił się z prośbą o potwierdzenie, że:

przyjęcie zlecenia w zakresie świadczenia pomocy prawnej poprzez reprezentację w postępowaniu przed sądami administracyjnymi w sprawie o stwierdzenie nieważności uchwały w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy nie stanowi konfliktu interesu ze sprawami prowadzonymi dla wcześniejszego klienta, którego nieruchomość położona jest na obszarze objętym zmianą studium i dla którego wcześniej:

- 1) Wnioskodawca był autorem memorandum w sprawie budowy obiektu produkcyjno – magazynowo – biurowego na nieruchomości objętej obecnie zmianą studium;*
- 2) Wnioskodawca był współautorem ekspertyzy prawnej w sprawie legitymacji skargowej właścicieli nieruchomości położonych poza obszarem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego do nieruchomości objętej obecnie zmianą studium;*
- 3) Wnioskodawca planował świadczyć pomoc prawną w postępowaniu w sprawie wydania decyzji środowiskowych dla nieruchomości objętej obecnie zmianą studium.*

II. Źródła prawa i materiały wykorzystane do zajęcia stanowiska

Dla przedstawienia stanowiska w sprawie, oparto się w szczególności na następujących przepisach prawa:

- 1) ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (j. t. Dz.U. z 2020 r. poz. 75 z późn. zm.),
- 2) Kodeks Etyki Radcy Prawnego – Załącznik do Uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r.

Stan faktyczny przyjęto zgodnie z treścią wniosku Wnioskodawcy datowanego na dzień 2 stycznia 2022 r., powołanego na wstępie niniejszego stanowiska.

III. Analiza zagadnienia

1. W dniu 8 marca 2014 r. Wnioskodawca wraz z innym radcą prawnym sporządził memorandum w sprawie budowy obiektu produkcyjno – magazynowo – biurowego jako tzw. zakładu zwiększonego ryzyka na nieruchomości położonej w jednej z gmin w Polsce (dalej: „Nieruchomość”), na rzecz osoby do niej uprawnionej (dalej: „Klient 1”). Memorandum dotyczyło w głównej mierze ryzyka związanego z procedurą ewentualnego zaskarżenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, decyzji o pozwoleniu na budowę oraz decyzji o pozwoleniu na użytkowanie przez osoby sąsiadujące z Nieruchomością. Klient 1 udzielił także Wnioskodawcy pełnomocnictwa (z dniem 30 czerwca 2014 r.) do reprezentowania go w postępowaniu administracyjnym w sprawie wydania decyzji środowiskowych dla przedsięwzięcia zlokalizowanego na Nieruchomości. Następnie (w dacie 6 sierpnia 2014 r.) Wnioskodawca sporządził na zlecenie Klienta 1 ekspertyzę prawną, której tematem była legitymacja skargowa właścicieli nieruchomości położonej poza obszarem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego Nieruchomość, tj. sąsiadów Klienta 1. Ostatecznie Klient 1 zrezygnował z usług Wnioskodawcy. Natomiast w listopadzie 2021 r. do Wnioskodawcy zgłosił się klient zainteresowany wszczęciem w jego imieniu postępowania przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym celem stwierdzenia nieważności

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl

uchwały rady gminy z dnia 2021 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania obejmującego Nieruchomość (dalej: „Klient 2”).

Starając się wykazać, że pomiędzy sprawą Klienta 1 a sprawą Klienta 2 nie zachodzi konflikt interesów, Wnioskodawca podnosi, że choć sprawy te dotyczą tego samego obszaru, to jednak stanowią odrębne, niezależne postępowania wynikające z innych norm ustawowych, tj.:

- miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, decyzji o pozwoleniu na budowę, decyzji o pozwoleniu na użytkowanie (dla Klienta 1);
- zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (dla Klienta 1);
- wydania decyzji środowiskowych (dla Klienta), *w sprawie których postępowanie nie było przez wnioskodawcę ostatecznie prowadzone;*
- zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania (dla Klienta 2), *które to postępowanie Wnioskodawca chciałby wszcząć.*

2. Ustosunkowując się do powyższego należy przypomnieć, że radca prawny nie może reprezentować klienta, jeżeli jego **interesy są sprzeczne w tej samej sprawie lub sprawie z nią związanej**, którą radca prawny bądź prowadzi dla innego klienta (art. 28 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego), **bądź w której dla tego klienta uprzednio wykonywał czynności zawodowe (art. 28 ust. 3 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego).**

3. Niewątpliwie nie mamy tutaj do czynienia z tą samą sprawą, gdyż dla jej stwierdzenia konieczne jest **istnienie jednocześnie rodzaju tożsamości podmiotowej, przedmiotowej i czasowej** [A. Woroniecka w: *Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz, uw. 6 do art. 28*]. Ujmując to bardziej obrazowo, można powiedzieć, że tą samą sprawą jest sprawa będąca przedmiotem jednego postępowania, niezależnie od etapu, na którym się ono znajduje, tocząca się pod jedną sygnaturą [P. Skuczyński w: *Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz, uw. 2 do art. 28*]. Dlatego zakaz, o którym mowa w art. 28 ust. 1 i 3 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, **nie dotyczy spraw takich samych lub podobnych** (o takich samych lub podobnych przedmiotach). **Dotyczy** on jednak **spraw ze sobą związanych**, choćby nawet nie były one – *lege non distinguende* – takie same czy

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl

podobne. Kodeks Etyki Radcy Prawnego nie określa kiedy sprawy są ze sobą „związane” ani nie daje wskazówek, jak owo „związanie” należy rozumieć. Wykluczyć bowiem należy konstrukcję, w myśl której „związek” między sprawami rozumiany byłby tylko jako taki, który koniecznie sam przez się prowadzi do sprzeczności interesów klientów. Rozumiane w ten sposób połączenie „związku spraw” ze „sprzecznością interesów klientów” prowadziłyby przecież do uzależnienia jednej przesłanki od drugiej, podczas gdy są one od siebie odrębne. Związek spraw należy więc rozumieć szerzej, oceniając powiązanie wszechstronnie. Zaznaczyć jednak trzeba, że zdaniem Komisji dla przyjęcia związku między sprawami nie jest wystarczające przyjęcie, że w obu sprawach występują te same podmioty (np. w obu sprawach występował były klient wnioskodawcy i potencjalnie aktualny klient wnioskodawcy). Gdyby było tak, że wystarczająca jest taka tożsamość podmiotowa dla przyjęcia związku pomiędzy sprawami, ani art.28 ani art.29 KERP nie wymagałyby przecież dodatkowych przesłanek dla przyjęcia zakazu pomocy prawnej niż sam fakt, iż jest to sprawa /sprawy/ pomiędzy dwoma klientami tego samego radcy prawnego. Nie można więc przyjmować, że przesłanka w postaci związku pomiędzy sprawami nie wnosi do przepisów KERP żadnej treści, albowiem sam fakt, iż sprawa toczona jest pomiędzy tymi samymi osobami przesądza o istnieniu związku między nimi. Innym kryterium jakie winno być brane pod uwagę to kryterium przedmiotowe – tożsamość przedmiotu sporu lub czynu podlegającego rozpoznaniu w różnych sprawach. Jeszcze innym kryterium jest kryterium gospodarcze – np. realizacja wspólnego celu gospodarczego w różnych sprawach (w tym przypadku relewantne będą nawet daleko idące powiązania, np. holdingowe) [*P. Skuczyński, op.cit.*].

Zdaniem Komisji każdą sprawę trzeba badać pod tym kątem odrębnie, unikając formalistycznego podejścia.

Przekładając powyższe na ocenę omawianej sprawy, nawet wówczas, gdyby okazało się (czego Komisja nie wie), że w obu sprawach występowały te same podmioty (a więc że uczestnikiem sprawy prowadzonej dla Klienta 1 był Klient 2, i że uczestnikiem sprawy potencjalnie prowadzonej dla Klienta 2 będzie Klient 1) trudno przyjąć, sam ten fakt wystarczy dla uznania, że **są to sprawy związane**. Jak bowiem wskazano, gdyby było to wystarczające dla przyjęcia zakazu obsługi prawnej zgodnie z art.28 i art.29 KERP, treść tych przepisów powinna się sprowadzać do zakazu prowadzenia spraw pomiędzy klientami radcy prawnego aktualnymi i poprzednimi, jeśli jest pomiędzy nimi konflikt interesów. Do przepisów tych nie wprowadzono by dodatkowej przesłanki

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl

związku pomiędzy sprawami, bo z zasady związek ten by występował (tożsamość podmiotowa sama w sobie by oznaczała, że ten związek istnieje).

Inaczej wyglądać może ta ocena pod kątem istnienia związku przedmiotowego. Analizę w tym zakresie zacząć trzeba od ustalenia tego, jaki był przedmiot spraw, które prowadził Wnioskodawca dla Klienta 1, i jaki jest przedmiot sprawy, którą Wnioskodawca miałby poprowadzić dla Klienta 2. Wbrew pozorom wcale nie jest to proste. Jeśli przyjąć wąską interpretację, a mianowicie że formalnie przedmiotem spraw prowadzonych dla Klienta 1 były odpowiednio miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, decyzja o warunkach zabudowy, decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach etc., zaś przedmiotem sprawy, którą Wnioskodawca miałby poprowadzić dla Klienta 2 jest uchwała o zmianie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania – to brak jest związku pomiędzy tymi sprawami. W tym zakresie warto też pochylić się nad dodatkowym argumentem podanym przez Wnioskodawcę, iż są to „*niezależne postępowania, wynikające z innych norm ustawowych (...)*”, ale analizując ten argument zauważyć trzeba, że jest tak jak napisał Wnioskodawca tylko częściowo, albowiem np. sprawa dotycząca miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i sprawa dotycząca studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania prowadzone są na gruncie tej samej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Taki argument byłby więc do obrony tylko wówczas, gdyby wziąć pod uwagę, że chodzi tu o „*inne normy*”, ale nie zawsze ustawowe, bo o „*inne normy*” w rozumieniu różnych uchwał organów uchwałodawczych samorządu terytorialnego. Wówczas oczywiście sprawa dotycząca miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i sprawa studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania dotyczyłyby różnych, odrębnych uchwał (z których zresztą tylko miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest aktem prawa miejscowego, bo studium takim aktem nie jest /art.9 ust.5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym/).

Z kolei przyjmując inną szerszą interpretację, a mianowicie taką, że przedmiotem tych wszystkich spraw jest pewien obszar (sam Wnioskodawca przyznaje, że tak jest), oczywiście należałoby uznać, że istnieje pomiędzy tymi sprawami związek. Wydaje się jednak, że byłoby to zbyt duże uogólnienie, albowiem przyjmując w ten sposób każda sprawa dotycząca np. decyzji o pozwoleniu na budowę byłaby w związku przedmiotowym ze sprawą dotyczącą studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania, jeśliby inwestycja dla której wydane miałyby być pozwolenia na budowę położona była na obszarze, którego dotyczy owo studium.

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl

Zdaniem Komisji dla stosowania art.28 i art.29 KERP problem ustalenia tego, jaki jest przedmiot postępowań należy ustalać praktycznie. Podchodząc zaś w taki sposób wydaje się, że przedmiotem większości spraw prowadzonych przez Wnioskodawcę dla Klienta 1 było, redukując tę kwestię do jej esencji jest to, w jaki sposób może być wykorzystywana Nieruchomość Klienta 1. Co więcej, w swej istocie, również sprawa, jaką Wnioskodawca miałby prowadzić dla Klienta 2, przynajmniej częściowo, także tego, w jaki sposób może być wykorzystywana Nieruchomość Klienta 1. Oczywiście Komisja zdaje sobie sprawę, że studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania nie determinuje bezpośrednio przeznaczenia nieruchomości (choćby dlatego, że nie jest aktem prawa miejscowego), ale trudno jednak przyjąć, że studium nie traktuje o przeznaczeniu nieruchomości, i trudno zaprzeczyć, że plan zagospodarowania przestrzennego, który bezpośrednio to przeznaczenie reguluje, musi być zgodny ze studium (a raczej nie może być niezgodny ze studium - art.20 ust.1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

Powyższe pozwala na konstatację, że, inaczej niż przyjmuje Wnioskodawca, pomiędzy tymi sprawami zachodzi związek.

4. Związek między sprawami może, ale nie musi prowadzić do sprzeczności (konfliktu) interesów klientów, gdyż mamy tu do czynienia z dwoma odrębnymi przesłankami, które jednakowoż dla zrealizowania hipotecz art. 28 ust. 1 i 3 muszą być spełnione łącznie.

Niezależnie zatem od istnienia związku między sprawami Klienta 1 i Klienta 2, ustalić należy czy zachodzi sprzeczność ich interesów. Przez sprzeczność interesów rozumie się taką sytuację, w której dwa lub więcej interesy nie mogą być jednocześnie zrealizowane, a osiągnięcie jednego z nich odbywa się kosztem drugiego. Z kolei pojęcie interesu rozumie się przede wszystkim w kategoriach prawnych (interes prawnie chroniony, interes procesowy), ale także pozaprawnych (np. ekonomicznych), przy ustalaniu których pierwszeństwo powinien mieć sam klient [*P. Skuczyński, op.cit., uw. 3 do art. 28*]. Istnienie tak rozumianej sprzeczności jest tutaj jak się wydaje prawdopodobne, zważywszy że potencjalne uchylenie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania w postępowaniu prowadzonym przez Wnioskodawcę dla Klienta 2, pośrednio zdeterminować może przeznaczenie Nieruchomości stanowiącej własność Klienta 1, albowiem, jak wskazano, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru obejmującego tę

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl

Nieruchomość musi respektować zapisy studium (art.20 ust.1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

Komisja nie jest w stanie przewidzieć rozwoju wydarzeń w następstwie prowadzenia przez Wnioskodawcę sprawy dla Klienta 2. Komisja nie zna również wszystkich istotnych okoliczności obu stanów faktycznych, w szczególności tego, czy np. Klientem 2 miałby być sąsiad Klienta 1, co również mogłoby być okolicznością skłaniającą do stwierdzenia istnienia sprzeczności interesów Klienta 1 i Klienta 2.

W związku z powyższym Komisja nie może jednoznacznie przesądzić, czy reprezentacja Klienta 2 w jego sprawie będzie wyczerpywać znamiona czynów zabronionych z Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, w szczególności naruszać zakaz z art. 28 ust. 3 KERP. Oceny tej powinien dokonać Wnioskodawca mający szerszą wiedzę na temat sprawy, w szczególności na temat tego, jakie interesy miał/ma Klient 1, a jaki interes w sprawie, którą chce zlecić Wnioskodawcy ma Klient 2.

Dokonując rozstrzygnięcia, Wnioskodawca powinien skupić się na ustaleniu, czy można mówić o sprzeczności interesów Klienta 1 i Klienta 2.

5. Nawiązując do argumentów podnoszonych przez Wnioskodawcę w podsumowaniu jego pisma, Komisja chce podkreślić, że – wbrew twierdzeniom Wnioskodawcy – **nie może mieć tu znaczenia** to, że:

- 1) od sierpnia 2014 r. Wnioskodawca nie świadczy pomocy prawnej dla Klienta 1 i że nie jest z nim związany żadną umową (*vide* punkt „a” pisma Wnioskodawcy) – zgodnie bowiem z art. 28 ust. 3 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego zakaz reprezentacji obejmuje sprawy (te same lub związane), w których radca prawny **uprzednio** wykonywał czynności zawodowe;
- 2) przyjmując sprawę od Klienta 2 Wnioskodawca zachowa w tajemnicy wszystkie informacje dotyczące Klienta 1 bądź uzyskanie w inny sposób w związku z wykonywaniem przez Wnioskodawcę jakichkolwiek czynności zawodowych, niezależnie od źródła tych informacji oraz formy i sposobu ich utrwalenia (*vide* punkt „c” pisma Wnioskodawcy) – obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej **nie uchyla** przecież **zakazów** statuowanych przez Kodeks Etyki Radcy Prawnego);
- 3) podmiotem legitymowanym biernie w postępowaniu wszczętym dla Klienta będzie wójt gminy, a nie Klient 1 (*vide* punkt „f” pisma Wnioskodawcy) – brak legitymacji biernej

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl

Klienta 1 nie zmienia faktu, że **skutki** tego postępowania **mogą dotknąć interesów Klienta 1.**

IV. Podsumowanie

Opierając się na posiadanej wiedzy o obu stanach faktycznych, zdaniem Komisji, inaczej niż przyjmuje Wnioskodawca, pomiędzy sprawami prowadzonymi przez Wnioskodawcę dla Klienta 1 a sprawą, jaką Wnioskodawca miałby prowadzić dla Klienta 2 zachodzi związek.

Nie jest to jednak wystarczające dla uznania, że reprezentacja przez Wnioskodawcę Klienta 2 w jego sprawie będzie wyczerpywać znamiona deliktów dyscyplinarnych z Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

Aby to ostatecznie rozstrzygnąć, niezbędna jest ocena i ustalenie istnienia sprzeczności interesów pomiędzy tymi Klientami, a to wymaga szczegółowej znajomości obu stanów faktycznych, której Komisja nie posiada.

Opierając się na posiadanej wiedzy o obu stanach faktycznych, Komisja uważa, że nie można wykluczyć istnienia sprzeczności interesów pomiędzy Klientem 1 i Klientem 2.

Sporządził:

r. pr. Tomasz Korpusiński

Przewodniczący Komisji

Etyki i Wykonywania Zawodu KRRP

r. pr. Ryszard Wilmanowicz